

Salvador Cardús

Amb por, contra la por

Després dels darrers ajustaments governamentals, i a setanta dies de l'1-O, s'ha començat a prendre seriosament el pes de la por en la resolució d'aquest tram final del combat per l'autodeterminació de Catalunya. Fa dos anys ja vaig advertir que l'anomenada *aversió al risc* –el clàssic “més val boig conegut que savi per conèixer”– seria el principal escull de darrera hora que calia preveure. Però ara, amb excessiva i irresponsable frivolitat, s'està confonent la por amb la covardia. I, amb molta alegria, hi ha qui pensa que la victòria depèn dels insensats que no en tenen, de por. Ens equivoquem.

LA POR és una emoció adaptativa a favor de la supervivència. És la por que adverteix del perill i activa l'estat d'alerta per reaccionar adequadament i superar-lo amb èxit. No tenir por és tan perillós com tenir-ne massa. En el primer cas, perquè porta a actuar amb temeritat i imprudència. I en el segon, perquè condueix a la paràlisi. També cal estar alerta als senyals confusos de la por: allò que a vegades semblen conductes agosarades no deixen de ser formes descontrolades de la por. És el cas dels hiperventilats, que és una expressió típica de la por. Estic segur que el coneixement dels mecanismes cerebrals de la por –que en un segon ens permeten passar de la sorpresa a la incertesa, i de l'aprensió a la por, fins a donar instruccions a tot el cos per respondre-hi adequadament– ens proporcionaria dades molt útils per entendre i preveure els nostres propis comportaments. Lamentablement, la política encara es refia massa poc de la ciència...

PRECISAMENT perquè és una emoció bàsica, és habitual que s'hi recorri en política amb intencions instrumentals. La crida a la por, que els experts també anomenen *argumentum in terrorem*, és ben coneguda com a via per defensar una idea, recurrent demagògicament a un engany per provocar l'aversió a les idees contràries. Segur que la idea següent ens serà familiar: “A la gent no li agrada la guerra, però sempre pots aconseguir que acabin obeint els líders. Tot el que s'ha de fer és dir-los que seran atacats, i acusar els que volen la pau de poc patriotisme i de posar el país en perill. Funciona a tot arreu”. Canvieu *guerra* per *conflicte*, *pacifistes*

HANNES MAGERSTAEDT / GETTY

Només des de la consciència del risc es pot actuar de manera adequada

per *independentistes*, i ja ho teniu. És cert que l'autor de la frase és Hermann Goering, el nazi condemnat a mort per crims contra la humanitat als Judicis de Nuremberg que es va suïcidar amb cianur. Però es tracta d'un recurs generalitzat en política, i no cal arribar a aquests extrems. Això sí: els estudis mostren que fer por d'una manera moderada i continuada és més efectiu que fer-ho exageradament. Per entendre'ns: és més eficaç el discurs amenaçador però aparentment contingut de Sáenz de Santamaría que la desmesura del Margallo de les galàxies.

PERÒ TORNEM a la defensa de la por. El problema no és tenir-ne, de por. La insensatesa, en les circumstàncies actuals, seria no tenir-ne. El perill és real. I només des de la consciència del risc es pot actuar de manera adequada. Per això, cal deixar de banda tots aquells cí-

nics que, sense arriscar res, exigeixen dirigents forassenyats a qui no faci por l'atreviment de desafiar –amb instruments netament democràtics– el poder de l'Estat. Ben al contrari: necessitem líders valents que desafïin la por, no que la menystinguin. Dit d'una altra manera: el que a mi em faria por són els líders que no en tinguessin.

RAIMON, el 1968, cantava:

Contra la por és la vida,
Contra la por és l'amor,
Contra la por som nosaltres,
Contra la por sense por.

LA CANÇÓ de Raimon torna a ser oportuna. Cal combatre la por, però no pas ignorar-la o menysprear-la. “La por guarda la vinya”, es deia. I és que l'únic coratge valuós és aquell que planta cara a la por, no el que la menysté.